

คู่มือเทคนิคการปรับภูมิทัศน์ภายนอก

โดยกองกลาง สำนักงานอธิการบดี

เดิมมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มอบหมายให้มีบุคลากรงานอาคารสถานที่และบริการทำหน้าที่ ปิดกวาดขยะและเศษใบไม้รอบบริเวณมหาวิทยาลัย ต่อมากองกลาง พิจารณาเห็นว่าควรจะมีบุคลากรเฉพาะ ทำหน้าที่ดูแลการทำความสะอาดพื้นที่ด้านนอกบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัย และเห็นควรให้ งานอาคารสถานที่และบริการ แบ่งออกเป็นงานสวนแลภูมิทัศน์ ทำหน้าที่ดูแลต้นไม้และช่วยดูแลบำรุงรักษาสวนหย่อม ส่วนใหญ่มาช่วยตรวจสอบต้นไม้ดอกไม้ในตอนเช้า และช่วยงานตอนเย็นหลังเลิกงาน งานที่ช่วยทำ เช่น ช่วยรดน้ำต้นไม้ ช่วยพรวนดิน ช่วยหาต้นไม้ชนิดใหม่ๆ มาปลูกเพิ่ม มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลภูมิทัศน์ภายนอกบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัย เป็นต้น

วัน	ภาระงานประจำวัน	หมายเหตุ
วันจันทร์	1. งานตัดแต่งต้นไม้ ภายในมหาวิทยาลัย 2. รดน้ำ บำรุงต้นไม้	งานกิจกรรมเร่งด่วน
วันอังคาร	1. งานเพาะปลูกต้นไม้เพิ่มเติม ภายในมหาวิทยาลัย 2. รดน้ำ บำรุงต้นไม้	งานกิจกรรมเร่งด่วน
วันพุธ	1. งานเพาะปลูกต้นไม้เพิ่มเติม จัดต้นไม้เสริมภายในมหาวิทยาลัย 2. งานตัดแต่งไม้ใหญ่ ภายในมหาวิทยาลัย 3. งานจัดเตรียมดิน ปุ๋ย ที่ใช้สำหรับต้นไม้ภายในมหาวิทยาลัย 4. งานปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่สวนและไม้ประดับ	งานกิจกรรมเร่งด่วน
วันพฤหัสบดี	1. งานตัดแต่งต้นไม้ ภายในมหาวิทยาลัย 2. รดน้ำ บำรุงต้นไม้	งานกิจกรรมเร่งด่วน
วันศุกร์	1. งานตัดแต่งต้นไม้ ภายในมหาวิทยาลัย 2. รดน้ำ บำรุงต้นไม้	งานกิจกรรมเร่งด่วน
วันเสาร์	1. งานเพาะปลูกต้นไม้เพิ่มเติม จัดต้นไม้เสริมภายในมหาวิทยาลัย 2. งานตัดแต่งไม้ใหญ่ ภายในมหาวิทยาลัย 3. งานจัดเตรียมดิน ปุ๋ย ที่ใช้สำหรับต้นไม้ภายในมหาวิทยาลัย	งานกิจกรรมเร่งด่วน

การดูแลภูมิทัศน์ภายนอก

จากที่กล่าวข้างต้น จะเห็นว่าหน้าที่ของผู้รับผิดชอบเฉพาะที่เกี่ยวกับการดูแลภูมิทัศน์ภายนอก เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับงาน ๒ ด้านต่อไปนี้

1. การจัดสวนหย่อม
2. การทำความสะอาดพื้นที่โดยรอบ

เทคนิคการจัดสวนหย่อม

สวนหย่อม หมายถึง สวนที่ใช้เนื้อที่ขนาดเล็กๆ รวมทั้งการจัดตกแต่งบริเวณพื้นที่บางจุดหรือบางหย่อม ประดับประดาด้วยต้นไม้ ไม้ดอกไม้ประดับ ต้นหญ้า และวัสดุอื่นๆ เพื่อช่วยให้พื้นที่ขนาดใหญ่ในบริเวณนั้นมีความสวยงาม ร่มรื่น เชี่ยวชุ่มด้วยใบไม้สวยงามด้วยดอกไม้หลากสีนานาพรรณพื้นที่การจัดสวนหย่อมของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาเป็นดังนี้

1. บริเวณสระน้ำและรอบสระน้ำ หน้าโรงแรม
2. บริเวณน้ำพุหน้าอาคารสำนักงานอธิการบดี
3. บริเวณทางเดินเท้าทางเชื่อมระหว่างคณะการจัดการ กับอาคาร 31

ปัจจัยสำคัญของการจัดสวนหย่อม ได้แก่ ต้องรู้จักเรื่องต่อไปนี้

1. อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการจัดสวนหย่อม
2. ขั้นตอนการจัดสวนหย่อม
3. การบำรุงรักษาสวนหย่อม
4. ข้อเสนอแนะที่คาดว่าจะทำต่อไป

อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการจัดสวนหย่อม

เครื่องมือทำสวนที่ผู้ทำงานเลือกใช้เป็นเครื่องมือขนาดเล็กๆ สำหรับใช้เป็นอุปกรณ์สำคัญที่ช่วยทุ่นแรงทุ่นเวลาในการทำงานในสวน อุปกรณ์และเครื่องมือ เครื่องใช้ดังกล่าว ได้แก่

- จอบ ขุดดิน
- เสียม พรวนดิน
- กรรไกรตัดหญ้า ตัดหญ้า
- กรรไกรตัดกิ่งไม้ ตัดกิ่งไม้
- เลื่อย เลื่อยกิ่งไม้
- ถังขยะ ใส่ขยะ
- รถเข็น ขนดิน
- ถังน้ำ รดน้ำต้นไม้

ขั้นตอนการจัดสวนหย่อม

เนื่องจากผู้ทำหน้าที่ดูแลสวนไม่ได้มีความรู้เชิงวิชาการ อาศัยความชอบเดินดูดอกไม้ ต้นไม้ ประกอบกับเป็นผู้มีบ้านพักอยู่ภายในมหาวิทยาลัย สามารถมาปฏิบัติงานได้ตั้งแต่เช้าตรู่และกลับบ้านช่วงใกล้พลบค่ำ ทั้งสะดวกมาดูแลบำรุงรักษาสวนหย่อมช่วงวันเสาร์วันอาทิตย์ด้วยสำหรับการจัดสวนหย่อมตามวิธีที่ทำในปัจจุบัน มีขั้นตอนดังนี้

1. เตรียมพื้นที่

- 1.1 ขุด ถอน ทำบริเวณพื้นที่ที่จะจัดสวนให้เรียบโล่ง เหลือไว้แต่สิ่งที่จะใช้ประโยชน์ เช่นต้นไม้ใหญ่ เนินที่มีอยู่เดิม
- 1.2 ปรับพื้นดินโดยการร่อนน้ำจนเปียกชุ่ม แล้วใช้ลูกกลิ้งบดให้เรียบ
- 1.3 เนื่องจากสภาพดินค่อนข้างเหนียว จึงต้องทำการพินดินและตากดินให้แห้ง เพื่อการจัดวัชพืช ก่อน ช่วงที่ตากดิน ให้โรยปูนขาวลงไปด้วยเพื่อลดสภาพความเป็นด่างของดิน
- 1.4 เก็บเศษวัสดุ ก้อนหิน หลุม และวัชพืช ที่ไม่ต้องการ
- 1.5 เมื่อดินแห้งดีแล้วให้กลับหน้าดิน
- 1.6 กำหนดจุดที่จะปลูกต้นไม้ วาดขอบเขตของจุดที่จะปลูก
- 1.7 ขุดหลุมให้มีขนาดใหญ่กว่าตุ้มดินที่หุ้มรากต้นไม้ไว้โดยรอบประมาณ 10 เซนติเมตร และลึกกว่าขนาดตุ้มดินประมาณ 10-15 เซนติเมตร
- 1.8 โรยปุ๋ย ร่องกันหลุมดิน คลุมด้วยดินที่ขุดออก
- 1.9 รดน้ำให้ชุ่ม เพื่อให้ดินยุบตัว เติมนดินและร่อนน้ำจนดินไม่ยุบตัวอีก

2. เตรียมต้นไม้

ส่วนใหญ่ต้นไม้ที่นำมาปลูกเป็นต้นไม้ที่มีอยู่แล้ว ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาเคยจัดซื้อมาเพื่อไว้ติดตั้งภายในอาคาร ต้นไม้ที่ได้มาจากการไปศึกษาดูงานตามสถานที่ต่างๆ ไม้ที่มีอยู่ส่วนใหญ่ ประกอบด้วยไม้ต่อไปนี้

- 1.1 ไม้ดอก เช่น กระจูดทอง ฟ้ายาประทานพร
- 1.2 ไม้ประดับ เช่น ลิ้นกระบือ เฟิร์นใบมะขาม บุษราคัม เฟื่องฟ้า

3. ปลูกต้นไม้

ปลูกไม้ใหญ่ก่อน โดยนำต้นไม้ไปวางไว้ใกล้ปากหลุมเอาต้นไม้ออกมาจากถุงด้วยการฉีกถุงดำ หรือเอาออกจากกระถางโดยทุบกระถางให้แตกเพื่อกันกระเทือนของรากขณะถอดกระถางออก ให้เอาเศษที่รองใต้กระถางออกด้วยโดยดินออกจากหลุมให้ลึกเท่ากับ ความสูงของการจะจัดวางต้นไม้ลงในหลุมกลบดินให้แน่น ให้โคนต้นไม้เสมอกปากหลุมรอบๆ โคนต้นไม้ ทำเป็นแอ่งรับน้ำเพื่อให้ต้นไม้ได้รับน้ำมากที่สุดค้ำต้นไม้ด้วยไม้ประมาณ ๒-๓ อัน โดยจับต้นไม้ให้ตรง แหกกิ่งไม้ให้ลงดิน ค้ำเป็นสามเหลี่ยม มัดด้วยเชือกให้แน่น เพื่อกันการโยกของต้นไม้เวลาลมพัด

4. ตกแต่งสวนให้สวย

ในระยะแรกของการตกแต่งสวนให้สวย ได้รับความร่วมมือจากเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ช่วยกันคิดช่วยกันทำ ควรจัดหาต้นไม้แบบใดมาเพิ่ม ควรประดับตกแต่งสวนอย่างไรให้น่าดูน่ามอง ให้ดูสดชื่นตลอดเวลา ให้ดูแลบำรุงรักษาง่าย

สำหรับวัสดุตกแต่งสวนสวย ทำให้สวนสวยเกิดความสุขงามมากขึ้น ได้แก่

1. หินประดับ มีสีและขนาดต่างๆ
2. ตุ๊กตาเครื่องปั้นดินเผาแบบต่างๆ
3. อิฐบล็อก สำหรับประดับทำเป็นรั้วกันบริเวณต่างๆ
4. กิ่งไม้ที่มีการลิดรอนออก แทนที่จะทิ้งไปโดยเปล่าประโยชน์ได้นำกิ่งไม้ขนาดหนาพอประมาณ เอามาผูกต่อกันด้วยลวดหรือเชือก ทำเป็นรั้วธรรมชาติได้อย่างดี
5. ต้นไม้ที่งานอาคารสถานที่ของมหาวิทยาลัย ตัดกิ่งก้านออกเพื่อป้องกันมิให้ไปละสายไฟ และได้มีการนำไม้ที่ไม่ใช้งานแล้วนี้มาตกแต่งด้วยการติดตา พันธุ์ไม้ต่างๆ ที่พอหาได้

การทำความสะอาดพื้นที่โดยรอบ

การดูแลภูมิทัศน์ภายนอกบริเวณโดยรอบหอสมุดพระราชวังสนามจันทร์ เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลพื้นที่ในเขตรับผิดชอบให้มีความสะอาดอยู่เสมอ งานหลักที่รับผิดชอบทำคือ

1. การทำความสะอาดพื้นทางเดิน

อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ทำความสะอาดพื้นกระเบื้อง พื้นทางเดิน และขั้นตอนการทำความสะอาดแต่ละประเภท เป็นดังนี้การทำความสะอาดพื้นกระเบื้อง ได้แก่ การทำความสะอาดพื้นบริเวณด้านหน้าทางเข้ามหาวิทยาลัย และบริเวณด้านข้างของมหาวิทยาลัย การทำความสะอาดดังกล่าวให้รวมถึงบันไดที่เชื่อมระหว่างถนนทางเดินกับพื้นกระเบื้องด้วย

2. การเก็บกวาดใบไม้

การเก็บกวาดใบไม้ในที่นี้หมายถึง การเก็บกวาดใบไม้ที่ร่วงหล่นบริเวณ พื้นดิน หรือบริเวณสวนหย่อม

ข้อเสนอแนะที่คาดว่าจะทำต่อไป

ผู้ทำความสะอาดประสงค์ให้มีการทำป้ายแจ้งชื่อไม้ดอกไม้ประดับให้เด่นชัด และเพื่อลดการตอบคำถาม และให้ผู้สนใจมีโอกาสศึกษาต่อไป

ภาพตัวอย่างการจัดสวนที่เราได้เทคนิคการปรับภูมิทัศน์นี้มา
ก่อนการปรับภูมิทัศน์

หลังการปรับภูมิทัศน์

ภาพตัวอย่างการจัดสวนที่เราได้เทคนิคการปรับภูมิทัศน์นี้มา
ก่อนการปรับภูมิทัศน์

หลังการปรับภูมิทัศน์

